

Tjänsteställe, handläggare
Område kultur och ideell sektor

Datum
2022-10-29

Beteckning
Ansökan

Statens kulturråd
Borgvägen 1-5
102 53 Stockholm

Ansökan om medel inom samverkansmodellen 2023

Om Örebro läns kulturplan

Örebro läns kulturplan har 2020-2023 fokus på ett jämlikt och jämställt kulturliv. Politiska prioriteringar 2022 är den kulturella infrastrukturen i spåren av pandemin, kultur i hela länet samt kultur och hälsa. Kulturplanen beskriver de regionalt finansierade kulturaktörernas uppdrag och utvecklingsmål samt den gemensamma viljan till kulturutveckling genom samverkan mellan Region Örebro län, kommuner, kulturaktörer, civilsamhälle och andra samhällsområden. Örebro läns kulturplan 2020-2023 är en handlingsplan till Örebro läns regionala utvecklingsstrategi (RUS) som har fokus på social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet med den strategiska inriktningen att *Stärka länets kulturella infrastruktur med tonvikt på ett jämlikt, jämställt och tillgängligt kulturliv med barn och unga i fokus.*

Kulturplanen har reviderats inför 2023. Information om möjligheten att revidera utvecklingsmål och uppdrag har lämnats direkt till samtliga aktörer med uppdrag och utvecklingsmål i kulturplanen samt övriga intressenter genom webb och nyhetsbrev. Följande förslag på revideringar har skickats in och beslutats om i regionfullmäktige oktober 2021:

- Ny text med uppdrag och utvecklingsmål gällande Konst på hög som är en ny aktör som från och med 2022 får årliga regionala verksamhetsmedel.
- Något ändrad uppdragsbeskrivning för TNEC, Ställbergs gruva i syfte att förtydliga uppdraget.

För övrigt pågår arbetet med att ta fram en ny kulturplan inför 2024. Följande politiska inriktning har beslutats om enhälligt i kulturnämnden februari 2022:

- Ett livskraftigt och fritt professionellt kulturliv med en mångfald av kulturyttringar och stärkt arrangörskap i hela länet
- Kultur som skapar delaktighet genom civilsamhället
- Social sammanhållning genom ökat kulturdeltagande med fokus på sämre socioekonomiska förhållanden samt barn och unga.

Postadress
Region Örebro län
Regionkansliet
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 2, Örebro
Tel: 019-602 70 00
Fax: 019-602 70 08
Organisationsnummer: 232100-0164

- Kultur som en väsentlig del i en hållbar och attraktiv samhällsutveckling där utvecklingen av kultur och hälsa samt kulturella kreativa näringar är central.
- Digital utveckling och innovationer i länets kultur
- Stärkt internationell, interregional och mellankommunal samverkan

Våren 2022 genomfördes ett flertal dialoger vars resultat används för målskrivingarna i kommande plan. Viktiga målgrupper i dialogerna har varit professionella kulturskapare/kulturaktörer, kommuner, folkbildning, studieförbund, kulturföreningar samt representanter från andra samhällsområden. Resultatet från dialogerna finns att ta del av här: [Revidering av kulturplanen inför 2023 \(regionorebrolan.se\)](https://regionorebrolan.se)

Under hösten 2023 genomförs kompletterande dialoger med unga med stöd av den nationella föreningen Youth 2030. Planen går ut på remiss i mars 2023.

Region Örebro läns kulturarbete

Även om restriktionerna under **pandemin** togs bort i början av året är inte situationen som den var före 2020. Kulturverksamheterna har under de två åren med restriktioner haft stora inkomstbortfall och merkostnader. Flera av de regionalt finansierade scenkonstaktörerna vittnar om att det har varit mindre publik än vanligt även efter att restriktionerna lättade från april 2022. Den digitala utvecklingen som kom igång under pandemin fortsätter att utvecklas och efterfrågas vid sidan av den fysiska verksamheten. Det innebär ett merarbete jämfört med före pandemin. Ytterligare fördyrande omständigheter som påverkar verksamheterna även inför 2023 är ökade verksamhetskostnader bland annat på grund av ökade energipriser, inflation och ökade pensionskostnader.

Att stärka länets kulturella infrastruktur genom en mångfald av kulturuttryck samt ett jämlikt kulturliv är viktiga målsättningar för kulturnämnden i enlighet med den regionala kulturplanen och den regionala utvecklingsstrategin. Nedan följer exempel på sådana satsningar 2022:

- Kulturnämnden har med stöd av ökade statliga medel inom kultursamverkansmodellen kunnat genomföra utökade satsningar inom **främjandeverksamheterna** för film, dans, teater och musik. Inom filmområdet har en utveckling av professionellt filmskapande i länet inletts. Inom dansområdet pågår utveckling av en dansplattform för den professionella dansen bland annat i samverkan med Askersunds kommun och Örebro kommun.
- Kulturnämnden har beslutat om att **Konst på hög i Kumla** ska få årliga verksamhetsmedel från och med 2022 som ett sätt att stärka bild och formområdet i den södra länsdelen.
- En tvådagarskonferens, **Agenda KULTUR**, för kulturens återstart efter pandemin har genomförts på kulturkvarteret i Örebro i maj. Syftet var att visa på kulturens egenvärde samt att stärka det externa lärandet kring en mer jämlik kultur. I programmet medverkade bland annat Myndigheten för

kulturanalys, Handelshögskolan, SKR, Nordisk kulturfond och regionala politiker från de olika partierna. Målgrupperna var politiker, tjänstemän samt andra intresserade som kulturskapare och civilsamhället.

- En **GIS-kartläggning** har genomförts av länets kulturella mötesplatser. Den ger möjlighet att göra olika analyser över hur den kulturella infrastrukturen ser ut i Örebro län. En analys har identifierat specifika platser i länet med sämre socioekonomiska förutsättningar som också har lägre tillgång till kulturella mötesplatser. Utifrån nationella kulturvaneundersökningar är det grupper som i lägre grad tar del av offentligt finansierad kultur. Det är viktigt att stärka den offentligt finansierade kulturens närvaro på dessa platser. Kulturnämnden har avsatt medel under 2023 för att arbeta vidare kring detta.
- En ny tjänst har tillsatts där en utvecklingsledare har anställts för att arbeta med **Kreativa kraftfält på landsbygden**.

Kulturen spelar roll även för **andra samhällsområden** och kulturplanen är en handlingsplan för **den regionala utvecklingsstrategin**.

- **Regionen och länets kommuner** samverkar regelbundet inom en formell samverkansstruktur. Två viktiga utmaningar handlar om kultur och hälsa samt kultur i skolan och på barns fritid. Konkreta exempel på samverkan är Kulturkraft, kulturskolsamverkan och stipendiet Ung peng. Flera projekt pågår i samverkan med kommuner och civilsamhälle inom kultur och hälsa som till exempel Dans för hälsa (målgrupp unga kvinnor med psykisk ohälsa), Hälsa på! (målgrupp äldreomsorgen) samt arbete med biblioterapi.
- Inom området **kultur och hälsa** har det beslutats om en regional satsning på att bilda ett **regionalt kunskapscentrum** för kultur och hälsa med syfte att bidra till långsiktig kunskapsuppbyggnad. Målbilden handlar om att genom forskar- och praktiknära stöd till kommunerna/andra aktörer i syfte att bidra till långsiktig kunskapsuppbyggnad. Andra viktiga områden är stärkt samverkan med Örebro universitet och andra relevanta lärosäten/FoU-verksamheter samt att utveckla ett regionalt stödsystem inom området. En utvecklingsledare samt verksamhetsmedel har avsatts i budget för arbetet.
- Kultur samverkar med **näringsliv/turism** om kulturella kreativa branscher (KKB). Kulturella kreativa branscher är företag som har kultur och kreativa processer som affärsidé. Det är näringar som växer i hela Sverige som stärker regionernas utveckling och attraktionskraft. Exempel på satsningar inom KKB är Konst på hög samt nysatsningarna inom professionell film och dans som främjar möjligheten för konstnärer att leva, verka och bo i länet.
- Kultur samverkar också med samhällsplanering kring **Kulturella kraftfält** på landsbygden/cultural planing med finansiering från Statens kulturråd. Projektet genomförs tillsammans med Västmanland 2022-2023 i samarbete med länets kommuner, kulturskapare och civilsamhälle. Projektet handlar om kulturens roll för landsbygdsutveckling. Inom projektet identifieras lokala resurser där människors upplevelser och berättelser om platsen har stor

betydelse.

Utveckling av det internationella arbetet

Spridningen av covid-19 de senaste åren kombinerat med situationen i Ukraina och klimatutvecklingen skapar en ny mer osäker situation i Europa och världen. Detta kombinerat med en snabb digital utveckling skapar ett förändrat samhälle som även påverkar kulturen och civilsamhället. Det finns ett ökat behov av erfarenhetsutbyte och att på olika sätt stärka den internationella samverkan.

Övrigt regionalt kulturarbete

Förutom bifogad bilaga med budgetram för kultursamverkansmodellen genomför Region Örebro län också följande kulturarbete årligen:

- Regionala utvecklingsmedel fördelas till lokala museer, fria teatergruppen Martin Mutter och främjandeverksamhet (utan statlig medfinansiering) tillsammans med bidrag till kulturföreningar (cirka 4,5 milj kronor)
- Subvention av kultur i skolan (cirka 1,5 milj kronor årligen)
- Medel till studieförbund/civilsamhället, samt kulturpris/stipendier (drygt 20 milj kronor)
- Fria medel till årliga kulturpolitiska satsningar (500 tkr)
- Inköp av konst, byggnadsanknuten konst enligt enprocentsregeln genom konsthandläggare hos Region Örebro län (2022 cirka 2,5 miljoner kronor)

Planerade regionala förstärkningar och äskanden 2023

Utifrån en jämförelse med infrastrukturen i andra regioner samt de kartläggningar som vi har genomfört de senaste åren av Örebro läns kulturella infrastruktur, dels i samband med pandemin och dels genom GIS, finns det delar av länets kulturella infrastruktur som behöver stärkas och utvecklas. Det finns också behov av en allmän uppräknings så att de regionalt finansierade verksamheterna kan fortsätta verka på samma nivå som idag.

Uppräkning 3 procent

För att värna grunden i den regionala kulturella infrastrukturen inom kultursamverkansmodellen planerar Region Örebro län att göra en uppräknings med 3 procent (1 696 tkr) till samtliga aktörer inom kultursamverkansmodellen samt ytterligare några aktörer som finansieras med enbart regionala medel¹. Region Örebro län ansöker om motsvarande uppräknings från Statens kulturråd det vill säga **1 406 tkr**.

Stärkt kulturell infrastruktur

För att kunna genomföra vår kulturplan och följa den strategiska inriktningen i vår regionala utvecklingsstrategi behöver vi skapa en väl fungerande kulturell

¹ Teater Martin Mutter, Amatörfrämjande musik, amatörfrämjande teater, Skoindustrimuseet, Alfred Nobels museum i Karlskoga samt Frövifors pappersbruksmuseum.

infrastruktur i hela Örebro län och därmed fortsätta stärka kulturområden med en svag infrastruktur. Inför 2023 planeras regionala satsningar enligt nedan där vi även ansöker om ramhöjningar från Statens kulturråd på sammanlagt **1 000 tkr**.

- Inom **dansområdet** pågår sedan flera år ett utvecklingsarbete för att skapa långsiktiga och hållbara strukturer. Detta för att på sikt säkra att dans av konstnärlig kvalitet produceras och turneras i Örebro län, och på så vis når utanför storstadsregionerna. Idag finns en mycket svag infrastruktur för professionell dans i Örebro län, men samtidigt har det skett en utveckling de senaste åren. Det finns en växande intresserad publik samt flera arrangörer och danskonstnärer som vill verka i vårt län. Därför är det av stor vikt att det nu görs en satsning för att fånga upp detta och fortsätta den positiva utvecklingen. Region Örebro län satsar 2023 500 tkr på detta område. *Region Örebro län äskar ytterligare 500 tkr av Statens kulturråd för att kunna stärka området som planerat.*
- Inom **filmområdet** genomfördes 2022 en utredning om hur Örebro län kan främja filmproduktion i länet. I utredningen framkom att det behöver utvecklas nya stödformer och samverkansformer. Region Örebro län satsade 2022 500 tkr med planerad fortsättning att gå in med ytterligare medel. *Region Örebro län äskar ytterligare 500 tkr av Statens kulturråd för att kunna stärka området som planerat.*

insatser som leder till att fler invånare deltar i kulturlivet – breddat deltagande

Utifrån resultatet i den GIS-analys som beskrivs ovan, där Region Örebro län har identifierat specifika platser i länet med sämre socioekonomiska förutsättningar som också har lägre tillgång till kulturella mötesplatser och där den offentligt finansierade kulturens närvaro behöver stärkas, har Kulturnämnden avsatt 1 000 000 kronor under 2023 för att arbeta vidare kring detta. Detta ligger väl i linje med den regionala utvecklingsstrategins långsiktiga utveckling i länet mot ett mer hållbart och attraktivt län. Medlen kommer att användas för en långsiktig satsning där det professionella kulturlivet i samverkan med civilsamhället på platserna är central. *Region Örebro län äskar ytterligare 1 000 000 kronor av Statens kulturråd för att stärka arbetet.*

Ramhöjning för stärkt kulturell infrastruktur

För att den regionala kulturella infrastrukturen ska kunna fortsätta utvecklas behöver samtliga kulturaktörer inom kultursamverkansmodellen ökade anslag. Detta för att kunna upprätthålla sin verksamhet på samma nivå som idag. Anledningarna till detta är:

1. den situation som har skapats efter pandemin med stora inkomstbortfall de senaste åren, mindre publik och en alltmer efterfrågad digital utveckling
2. den ekonomiska utvecklingen i stort med hög inflation, ökade arbetsgivaravgifter, höjda energipriser och en alltmer ansträngd offentlig ekonomi, inte minst på kommunal nivå.

Utifrån detta har Området för kultur och ideell sektor fått uppdrag av kulturnämnden hos Region Örebro län att förstärka verksamheterna inom kultursamverkansmodellen inför 2023 med ett belopp på 1 620 000 kronor genom ett beslut som fattas på kulturnämnden 10 december 2022. *Region Örebro län äskar om en ytterligare förstärkning på 5 procent av beloppet det vill säga 2439 tkr att fördela mellan aktörerna inom kultursamverkansmodellen.*

Äskanden 2023

Sammantaget ansöker Region Örebro län om följande höjning inom kultursamverkansmodellen inför 2023:

Uppräkning samverkansmodellen 3%	1 406 tkr
Stärkt kulturell infrastruktur	1 000 tkr
Breddat deltagande	1 000 tkr
Ramhöjning samverkansmodellen 5%	2 439 tkr
Totalt	5 845 tkr

Övriga regionala satsningar med behov av stöd

Konst på hög, ny aktör i modellen 2024?

Inom området bild och form gjorde Region Örebro län 2022 en permanent satsning med regionala verksamhetsbidrag till en professionell konstverksamhet i södra länsdelen (300 tkr). Detta som ett komplement till The non existent Center i norra länsdelen. Det är ett önskemål att under 2023 påbörja samtalen för om möjligt lyfta in Konst på hög i kultursamverkansmodellen till 2024. Detta eftersom bild och form i Örebro län saknar en stark institution med fokus på Bild och form.

Kultur och hälsa

Kulturnämnden har beslutat om inriktningar för att arbeta med Kultur och hälsa under perioden 2022-2027. En tjänst samt verksamhetsmedel inom Område kultur och ideell sektor har vikts för arbetet på totalt 700 tkr. Se mer information ovan. Att stärka arbetet med kultur och hälsa förväntas på sikt bidra till att fler invånare tar del av kultur samt att länets kulturskapares ges större möjligheter att verka i länet.

Beslut om den planerade regionala budgetramen för kultursamverkansmodellen 2023 fattades av kulturnämnden den 1 september 2022 och bifogas i bilaga tillsammans med en flik som beskriver äskandena för 2023.

Med vänlig hälsning

Torbjörn Ahlin
Ordförande i kulturnämnden

Katarina Strömberg Sandh
Chef område kultur och ideell sektor